

in de familie der *Dicaeidae*, maar MATHEWS scheidde de *Pardalotidae* daaruit af en bracht genoemd geslacht in deze laatste familie.

Wat zou de brave, oude heer VERSTER opgekeken hebben indien hij geweten had dat zijn vogel nog tot zooveel geschrijf had aanleiding gegeven!

Nog iets uit den ouden tijd. In mijn bovenaangehaalde bladzijden over oude ornithologen (noot 1) heb ik geschreven dat zooveel vogelsoorten naar Dr FINSCH zijn genoemd, maar vergat daarbij te melden, dat destijds ook een vogelgeslacht zijn naam ontving. Dit geslacht is *Finschia* en werd door HUTTON in Ibis 1903, p. 319, gegeven aan *Parus novaeseelandiae* Gmelin, Syst. Nat. I, 2, p. 1013, 1789, van Dusky Sound, South Island, Nieuw-Zeeland. FINSCH zelf had in 1873 reeds een genus voor dezen vogel opgesteld, namelijk *Phyllodytes*, maar deze naam was reeds genomen door WAGLER, Nat. Syst. Amphib. 1830, p. 202.

30 SEPTEMBER 1933.

Korte Mededeelingen.

Notenkrakers, *Nucifraga caryocatactes* subsp., in ons land.

De Redactie ontving de volgende opgaven:

Eind October 1 ex. in een tuin te Bilthoven (medegedeeld uit zeer vertrouwde bron). P. G. OP DE COUL.

Van den heer F. KOOYMANS ontvingen wij ter praepareering een ♀ ex. van den vorm *macrorhynchus*, dat op 29 October 1933 op de straatweg tusschen Zeist en de Bilt tegen een auto opvloog en gedood werd.

G. A. L. BISSELING en M. J. TEKKE.

Op 10 December 1933 2 ex. in de Amsterdamsche waterleiding-duinen (waarneming van den heer CROOCKEWIT en mij). P. G. OP DE COUL.

Mén zie ook het verzoek in „Der Vogelzug”, 4, 1933, op het omslag, om inzending van nauwkeurige gegevens, „daar notenkrakers deze herfst invasieachtig optreden, evenals vlaamsche gaaien”, zooals ook blijkt uit het artikeltje van M. SCHLOTT: „Die Invasion des sibirischen Tannenhähers..... im Herbst

1933 in Schlesien", in „Berichte d. Ver. Schlesischer Ornith.", 18, 1933, p. 68—70. (t. K.)

November-waarneming van de zwartkop, *Sylvia atricapilla* (L.), bij Amsterdam.

Een ♂ dezer trof ik op 3 Nov. 1933 (late datum!) aan in een boschje langs de zuidelijke wandelweg. P. G. OP DE COUL.

Voor vroegere winterwaarnemingen (zelfs December en Januari!), zie men: SNOUCKAERT, Avifauna Neerlandica (1908), p. 40; verder dit tijdschrift, 5, 1915, p. 84; 13, 1923, p. 104 en de lijst der N. O. V. (1925), p. 69. (t. K.)

Ijsvogels, *Alcedo atthis ispida* L., bij Amsterdam.

Gedurende October 1933 „huisden" aan de rand der stad minstens 4 ijsvogels, 2 in het oosten (Zuiderzeekust), 1 in het westen en 1 in het zuiden. P. G. OP DE COUL.

Noorsche roodgesterde blauwborst, *Luscinia svecica gaetkei* (Kleinschm.).

Op 5 September 1933 werd aan het Ringstation Wassenaar een roodgesterd blauwborstje gevangen en wel een juv. ♂ (Vleugellengte was 74 mm.; afstand langste groote slagpen tot langste kleine slagpen = 14 mm.; de langste groote slagpennen zijn 3 en 4, 2 is duidelijk kleiner dan 5 en ook kleiner dan 6).

Wijlen Prof. VAN OORT hield den vogel, die aan 's Rijksmuseum van Nat. Hist. te Leiden is geschonken, vanwege de zeer donker getinte bovenzijde vermoedelijk voor *gaetkei*, daar de vleugelformule z.i. geen doorslag geven kon. Daar op de laatste Clubvergadering van 24 September 1933, waar de vogel werd gedemonstreerd, géén zekere diagnose te maken was, werd aan Dr VAN RHYN, die de a.s. jaarvergadering der Deutsche Ornithol. Gesellschaft zou meemaken, verzocht dit ex. mee te nemen en aldaar ter diagnose te willen voorleggen. De heeren Prof. Dr R. DROST en Prof. Dr E. STRESEMANN teekenden daarop welwillend een verklaring, behelzende, dat het ex. naar hun overtuiging voor *gaetkei* moest worden gehouden.

Dit ex. zou dan het 11de bekende ex. in ons land, het 10de van bekenden datum en bovendien de 2de bekende herfstvangst zijn (1ste op 7 Sept. 1930 op het Kampereiland). Dat deze vorm op den herfsttrek wel tot nu toe aan onze aandacht ontsnapt moet zijn, wordt o.a. nog door een mededeeling in Le Gerfaut,

1933, 3, p. 163 waarschijnlijk, waarbij gewag gemaakt wordt van een vangst van 2 uit een tiental dergelijke vogels op 4 October 1932 bij Wyneghem. RINGSTATION WASSENAAR.

Geringde spreeuwen, *Sturnus vulgaris*, gevangen aan het Ringstation Wassenaar.

No. T 8673-SKOVGAARD, werd als nestjong op 3 Juni 1933 in Strodam bij Hillerød, Denemarken, geringd en op 22 October 1933 te Wassenaar teruggevangen en weer bevrijd.

No. F 121441-Rossitten, werd als juv. vogel op 19 Juni 1933 in Windenburger Ecke, Memelland, Duitschland, geringd en op 23 October 1933 te Wassenaar teruggevangen en weer bevrijd. RINGSTATION WASSENAAR.

Slechtvalk, *Falco p. peregrinus* Tunst., onthoofd zijn prooi in de lucht.

Op 14 December 1933 zag ik in den namiddagschemering op $\pm$ 35 M. hoogte een slechtvalk met prooi aan komen vliegen. De valk vloog met snelle vleugelslagen, doch vorderde weinig. Af en toe fladderend, was het kennelijk, dat hij met iets bezig was. Vlak boven mij gekomen, wiekelde hij zeer snel en liet plotseling een voorwerp vallen, waarna hij wegstreek. Het bedoelde voorwerp kwam op ongeveer 12 M. van mij neer en bleek de afgebeten kop van een pas geslagen spreeuw te zijn. In tegenstelling met den sperwer vreet de slechtvalk den kop van zijn slachtoffer vaak niet en bevindt zich de kop alsdan onder de prooiresten. J. C. KOCH.

IJsgors, *Calcarius l. lapponicus* (L.).

Evenals verleden jaar werden aan het Ringstation Wassenaar een aantal waarnemingen dezer soort gedaan:

- 6 Oct. '33 1 ex. boven het net draaiend (KOCH),
- 19 Oct. '33 1 ♂ gevangen,
- 25 Oct. '33 1 ♀ gevangen en 1 ex. waargenomen (KOCH),
- 29 Oct. '33 1 ex. waargenomen (TEKKE),
- 3 Nov. '33 1 ex. waargenomen (KOCH),
- 4 Nov. '33 1 ♂ gevangen,
- 12 Nov. '33 1 ♀ gevangen.

De ijsgors, die soms buitengewoon weinig schuw is, soms echter zich niet laat vangen, heeft bijzonder karakteristieke lokgeluiden: tjieoew, een paar maal herhaald, alsook een terrrek,

tek-terrrrek. Laag overvliegend laten ze meestal het 2de geluid hooren.

De ijsgors behoort niet als vele gorzen tot de z.g. „refrein-zangers”, maar heeft een lang gezang met fraaie, soms aaneengereide, soms afzonderlijke, vaak zeer welluidende, luid gezongen strophen.

RINGSTATION WASSENAAR.

Slaapplaats van de groote gele kwikstaart, *Motacilla c. cinerea* Tunst., midden in de stad.

Gedurende de laatste weken heb ik op verscheidene plaatsen in en om den Haag groote gele kwikstaarten kunnen waarnemen. Sedert ongeveer 2 weken betreft een aantal hunner een vaste slaapplaats, midden in de stad gelegen. Deze plek is een loodrechte steenen kade vlak bij een brug, bedekt met van boven afhangende wingerdranken, die tot vlak bij het water reiken. Op deze plaats, die in het licht der electriche bruglampen ligt, zijn zij uitnemend beschut tegen de koude N.O. of O. winden. Zij verzamelen er zich tegen de schemering en betrekken dan na eenig gekrakeel een vast plaatsje. Op 15 December 1933 bedroeg hun aantal een tiental, terwijl dezelfde plaats in den vorigen winter (Februari 1933) ook reeds door enkelen als zodanig werd gebruikt.

J. C. KOCH.

De herkomst van onze kleine barmsijzen, *Carduelis flammea cabaret* (P. L. S. Müll.).

Kleine barmsijs, ♀, No. A 11983, Leiden, geringd op 29 October 1932 aan het Ringstation Wassenaar werd op 8 Juli 1933 dood gevonden bij het nest te Gateshead-on-Tyne (in het vergaderingsverslag staat abusievelijk: „Clyde on Tyne”), Noord-Engeland, 54° 58' N, 2° 25' O. Dit is het éérs bekende officieele gegeven van de herkomst van hier te lande en in België geziene vogels.

RINGSTATION WASSENAAR.

Twee duitsche en één zweedsche kapmeeuw, *Larus r. ridibundus* L., resp. aangetroffen te Vollenhove (Ov.) en IJlst (Fr.).

No. 564419 Vogelwarte Helgoland Germania, gevonden in de gemeente Ambt-Vollenhove op 16 Aug. 1933, is een kapmeeuw, die op 6 Juli 1933 als jonge vogel bij Groszenhain, Sachsen, werd geringd.

No. E 87707 Vogelwarte Rossitten Germania, gevangen en weer losgelaten te Vollenhove, op 2 Sept. 1933, is een kapmeeuw,

die circa 1 Juli 1933 als jonge vogel te Grosser Werder, bij het eiland Riems, voor Greifswald, in Pommeren, werd geringd.

No. C 24 494 Museum Göteborg Sweden, doodgevonden bij IJlst (Fr.), op 13 Sept. 1933, is een jonge kapmeeuw, die op 20 Juni 1932, op het eiland Måkläppen, S. W. Skåne (ten zuiden van Falsterbo), als nestjong werd geringd.

Gaarne breng ik hier aan mijn broer, Mr W. C. TEN KATE, burgemeester van Stad en Ambt Vollenhove, van wien ik de beide eerste ringen en de derde vogel met ring, ontving, mijn hartelijke dank.

C. G. B. TEN KATE.

Slachtoffers van de koude in December 1933, uit de omgeving van Kampen.

Tot nu toe ontving ik de volgende slachtoffers van de jongste koude-periode:

1. Op 5 Dec. een watersnip, *Capella g. gallinago* (L.), doodgevonden op het ijs, zeer vermagerd.

2. Op 9 Dec. een ijsvogel, *Alcedo atthis ispida* L., die de vorige avond was komen aanvliegen op een schip, liggende aan de IJsselkade, en daar was gestorven.

3. Op 10 Dec. een waterral, *Rallus a. aquaticus* L., gevangen op het ijs van het IJsselmeer, in een „riethok”, daar door een beroepsjager, niet ver uit de kust, gemaakt. Dit ex. was nog in een dergelijke conditie, dat we besloten het geringd (met no. 103964) weer los te laten.

4. Op 17 Dec. weer een waterral, *Rallus a. aquaticus* L., gevangen op het IJsselmeer en onderweg gestorven.

5. Op 18 Dec. ring no. 119631 Leiden, afkomstig van een blauwe reiger, *Ardea c. cinerea* L., dien dag, in nog versche toestand, bij Kampen doodgevonden. Dit ex. was door mij zelf, op 27 Mei 1933, te Kampenieuwstad, gem. Doornspijk, in de eendekooi aldaar, als nestjong geringd.

Het valt op hoe buitengewoon weinig meerkoeten, *Fulica a. atra* L., zich deze winter, in tegenstelling met die van 1928/29, bij Kampen ophouden. Van slachtoffers bemerkte ik dan ook nog bijna niets. In een wak bij de IJsselbrug vertoefden slechts 16 stuks, waarvan er één mank liep, terwijl een 17e ex. dood lag onder de brug.

Roerdompen, *Botaurus st. stellaris* (L.), zijn er echter wel veel, volgens den bewaker, die ze overal op het Kampereiland in de weilanden aantrof (soms slechts eenige tientallen meters

van elkaar), waar ze zich te goed deden aan de veldmuizen, waarvan het hier thans wemelt — wat mogelijk weer in verband staat met het niet meer onderstormen van het eiland, nu de Zuiderzee tot IJsselmeer werd. C. G. B. TEN KATE.

Kleine alk, *Alle a. alle* (L.), midden in de provincie Utrecht.

Voor mijn collectie ontving ik een kleine alk, ♀, ad., die op 3 November 1933 levend was gevangen te Groenekan, midden in de prov. Utrecht! C. EYKMAN.

Winterverblijf van den vischarend, *Pandion h. haliaetus* L.

Nadat zich reeds gedurende den herfst en winter 1932/1933 — tot in Mei nog — bij de vijvers van het landgoed „De Hooze Veluwe” te Hoenderloo (G.), een vischarend ophield, vertoonen zich sedert einde September 1933 een tweetal ex. dezer vogels op dezelfde plaats. Zij genieten van den eigenaar de meest volkomen bescherming.

Wageningen, 15 Oct. 1933.

A. B. WIGMAN.

Het voorkomen van *Tyto alba alba* (Scop.) en van witborstige exemplaren van *Tyto alba guttata* (Brehm) in Nederland.

Uit de korte mededeeling over witborstige kerkuilen, *Tyto alba* subsp., in de vorige aflevering van dit tijdschrift (p. 70—71, plaat 3) maak ik op, dat de heeren BISSELING en TEKKE blijkbaar niet hebben nagegaan, hetgeen HARTERT, KLEINSCHMIDT en VAN OORT over de kleurvarianties bij den kerkuil en over het voorkomen van *Tyto alba alba* in ons land, geschreven hebben. Gemakshalve en aangezien de inzenders van de korte mededeeling er om verzochten, wil ik de betrokken literatuur hier kort weergeven.

HARTERT (Vögel d. pal. Fauna, Bd. 2, p. 1029—1030) schrijft van *Tyto alba guttata* (Brehm), dat exemplaren met witte onderzijde niet zeldzaam zijn en dat dergelijke „weiszliche Varietäten” overal in het verspreidingsgebied voorkomen, vooral in het Westen.

Geïllustreerd vindt men deze kleurvarianties het best in KLEINSCHMIDT's monografie (Berajah, *Strix Flammea*, Taf. 6), terwijl een zeer instructieve foto van een broedpaar van *Tyto alba guttata* uit de omgeving van Cassel, te vinden is in Falco, 1907, Taf. 1. Deze foto toont ons een ♀ kerkuil met spierwitte onderzijde en slechts enkele donkere spikkels aan de flanken,

welke gepaard was met een normaal gekleurd, roestkleurig ♂. In 1925 heeft KLEINSCHMIDT deze foto in zijn boek „Die Formenkreislehre und das Weltwerden des Lebens” op Tafel XI opnieuw gereproduceerd en er als onderschrift bij geplaatst: „Dunkle und weisze Spielart¹⁾ der deutschen Schleiereulenrasse, Brutpaar!”

VAN OORT (Ornith. Neerl., Dl. 3, p. 237—241) zegt van den (Midden-Europeeschen) kerkuil, welke hij *Tyto flammea* (L.) noemt: „Ook in ons land zijn voorwerpen met witte onderzijde, die zoowel bij oude als bij jonge dieren en bij beide seksen voortkomt, geen zeldzaamheid.”

En van *Tyto alba alba*, die als *Tyto flammea alba* onder een afzonderlijk nummer wordt opgenomen: „De Zuid-Europeesche kerkuil... is een paar maal in den winter in ons land waargenomen. In 's Rijks Museum te Leiden zijn twee voorwerpen, deel uitmakende van de collectie van Wickevoort en Crommelin, waarop ik reeds in 1908 de aandacht vestigde... Het zijn een ♂, 19 October 1869 bij Vogelenzang... en een ♂, 11 December 1885 bij Hillegom geschoten.” Ook een zeer lichte kerkuil, die te Velsen geschoten werd, afgebeeld is in NOZEMAN en SEPP, Dl. 4, plaat 191, en beschreven werd door HOUTTUYN op p. 375, rekent VAN OORT tot den Zuid-Europeeschen vorm. Minstens 3 exemplaren van *Tyto alba alba* zijn dus in ons land aangetroffen.

Behalve dat de beide vogels uit de collectie van VAN WICKEVOORT CROMMELIN als foto afgebeeld werden in de Notes from the Leyden Museum, vol. 30, 1908, plaat 8, is van het ♂ van 19 October 1869 bij Vogelenzang (coll. van W. C. 27—8) een gekleurde figuur te vinden op plaat 246 van de „Ornithologia Neerlandica”, bovenste figuur links, waarbij de auteur opmerkt, dat de staart (vrijwel zonder dwarsbanden!) in deze figuur te lang geteekend is. Het door BISSELING en TEKKE veronderstelde afdwalen van *Tyto alba alba* (Scop.) naar ons land is dus reeds een feit.

G. A. BROUWER.

Uit de door den schrijver aangehaalde „Korte Mededeelingen” moet men inderdaad opmaken, dat het den inzenders niet

¹⁾ N. B. KLEINSCHMIDT onderscheidt „Formenkreise”, „Rassen” en „Spielarten”, welke begrippen min of meer overeenkomen met resp. species, subspecies en variëteiten in de oudere systematiek.

bekend was, dat het voorkomen van de britsche subspecies van *Tyto alba* reeds eerder in ons land geconstateerd is.

In het vergaderingsverslag (zie dit tijdschrift, 6, 1933, p. 80) wordt daarop slechts terloops gewezen, doch zou men daaruit ook kunnen concludeeren, dat dit voorkomen eerst op die bewuste vergadering was vastgesteld, hetgeen natuurlijk niet het geval is.

Ik wees bij die gelegenheid reeds op dit mij toen bekende feit en vestigde er nog de aandacht op, dat de geheel witte onderzijde geen criterium op zich zelf is voor *Tyto alba alba* (Scop.), daar deze ook bij *guttata* voorkomt.

Aan de hand van het engelsche demonstratie-materiaal wees ik bovendien nog speciaal op de lichte, meer gele en minder gespikkelde bovenzijde en den lichter en meestal minder en onvolledig gebandeerden staart van den engelschen kerkuil (Zie ook WITHERBY, Pract. Handb. vol. 2, p. 98—99). P. A. HENS.

RECTIFICATIES

De buizerd-horsten [*Buteo b. buteo* (L.)], in 1932.

In „Ardea” 22, 1933, p. 12, bericht G. A. BROUWER, dat één van de vijf door mij in het Cluborgaan, 5, 1932, p. 30—31, gesignaleerde buizerdhorsten — nl. dat van Hagenau, Dieren — toen (seizoen 1932) niet aanwezig was. Van deze waarneming had ik een mondeling bericht en waar de buizerd volgens de verslagen der Vereen. tot Behoud v. Natuurmonumenten in Nederland — ook aangehaald door BROUWER op p. 81 der genoemde afl. van „Ardea” — in dit gebied geregeld nestelt, meende ik ook dit broedgeval op grond van groote waarschijnlijkheid te kunnen publiceeren. Ik zag zelve het horst echter niet en neem op grond van BROUWER's en L. TINBERGEN's weerlegging gaarne aan, dat de soort aldaar in 1932 mankeerde.

Van de overige vier staat de identificatie echter onomstootelijk vast; zij wordt door BROUWER trouwens niet gewraakt.

Wageningen, Nov. '33.

A. B. WIGMAN.

De bij Barneveld gevangen arend.

Op gezag van Mr Fr. HAVERSCHMIDT, die zich over dit geval met BURGER's dierenpark in verbinding stelde, deelen we mede, dat de indertijd bij Barneveld gevangen arend (zie dit tijdschrift, 5, 1933, p. 169), niet — zooals in de Barneveldsche